

Leading strategies in the aftermath fortieth of the Islamic Revolution (Explaining the "Statement of the second step of the Revolution")

Mahdi Naderi*
Shohre Perani**

Received: 2019/11/09

Accepted: 2019/12/31

The relative realization of the objectives of the Islamic Revolution requires the identification of the present situation and planning to achieve the desired status. The Statement of the "second step of the Revolution" is in fact, a plan for moving from the present to the desired state. Considering the importance of this issue, this paper, using the SOWT, attempts to answer this question: "What are the strategies of the Iranian society on the eve of the 40th anniversary of the Islamic Revolution?" Based on the "statement of the second step of the Islamic Revolution", four strategies can be devised:

- (A). The "Aggressive" Strategy of the Islamic Revolution, with regard to internal strengths and external opportunities.
- (B). The "Conservative" policy of the Islamic Revolution on the Internal Strengths and External Threats.
- (C). The "competitive" strategy of the Islamic Revolution regarding external opportunities and internal weaknesses.
- (D). The "Defensive " strategy of the Islamic Revolution considering internal weaknesses and external threats.

Given the success of the Islamic Revolution in the "strengths" and "promising" opportunities, compared to weaknesses and threats, the efforts of statesmen must mobilize resources, facilities and capacities in order to plan their operations in line with the " Aggressive " strategy in the regional environment. and the international system.

Keywords: Ayatollah Seyyed Ali Khamenei, International Politics, I.R. Iran, Islamic Civilization, Islamic Revolution, National Strategy, SOWT, Statement of the second step of the Revolution, Supreme Leader.

* Assistant Professor of Political Science, Shahed University, Tehran, I.R.Iran
(Corresponding author). iranifatemah@gmail.com

** Assistant Professor of Political Science, Shahed University, Tehran, I.R.Iran.
sh_p202@yahoo.com

راهبردهای پیشرو در پسا چهل سالگی انقلاب اسلامی (تبیین بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی)

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۸/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱۰/۱۰

مقاله برای بازنگری به مدت ۲۷ روز نزد نویسندگان بوده است.

مهدی نادری*

شهره پیرانی**

چکیده

تحقق نسبی اهداف انقلاب اسلامی نیازمند شناخت وضعیت موجود و برنامه‌ریزی برای رسیدن به وضعیت مطلوب می‌باشد. بیانیه گام دوم که توسط رهبر انقلاب صادر شد بیانگر وضعیت انقلاب اسلامی در آستانه چهل سالگی بوده و در واقع طرحی برای گذر از وضع موجود به وضع مطلوب و آرمانی است. نظر به اهمیت این مسئله، این مقاله با روش تحلیل محتوای کیفی با کاربردی تکنیک تحلیل سیستمی سوات (SWOT) در صدد پاسخگویی به این سؤال است: «راهبردهای پیشروی جامعه ایران در آستانه چهل سالگی انقلاب اسلامی بر اساس بیانیه گام دوم چیست؟». بر اساس بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی می‌توان چهار راهبرد در دوران پسا چهل سالگی انقلاب اسلامی طراحی کرد: الف. راهبرد «پیشتازی» انقلاب اسلامی ناظر بر قوت‌های داخلی و فرصت‌های بیرونی؛ ب. راهبرد «حصانته» انقلاب اسلامی ناظر بر قوت‌های داخلی و تهدیدهای بیرونی؛ پ. راهبرد «رقابته» انقلاب اسلامی ناظر بر فرصت‌های بیرونی و ضعف‌های داخلی؛ ت. راهبرد «مقاومته» انقلاب اسلامی ناظر بر ضعف‌های داخلی و تهدیدهای بیرونی. نتیجه عملیاتی‌سازی این راهبرد، تحقق ایده پیشتازی انقلاب اسلامی در محیط پیرامونی خواهد بود.

واژگان کلیدی: استراتژی ملی، انقلاب اسلامی، بیانیه گام دوم، تمدن اسلامی، راهبرد، سیدعلی خامنه‌ای، سوات، مقام معظم رهبری، SWOT.

* استادیار گروه علوم سیاسی، دانشگاه شاهد، تهران، جمهوری اسلامی ایران (نویسنده مسئول).

mahdinaderi35@gmail.com

sh_p202@yahoo.com

** استادیار گروه علوم سیاسی، دانشگاه شاهد، تهران، جمهوری اسلامی ایران.

مقدمه

بیان مسئله: انقلاب اسلامی از آن جهت که انقلاب دینی است حاوی پیام‌هایی برای تمامی انسان‌ها می‌باشد که مقتضیات زمانی و مکانی نمی‌تواند بر آن پیام‌ها - عدالت‌خواهی، آزادی‌خواهی، معنویت‌خواهی، اخلاق‌گرایی، سعادت‌مندی، رفاه‌طلبی و ظلم‌ستیزی - غبار فراموشی نشانند. در این راستا رهبر انقلاب در آستانه چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی بیانیه‌ای با عنوان «گام دوم انقلاب» خطاب به ملت ایران صادر نمودند و همگان را به اهتمام، بسیج منابع و امکانات در تحقق اهداف کامل انقلاب اسلامی فرا خواندند. از این‌رو مسئله اصلی این مقاله تبیین راهبردی‌هایی برای تحقق این مهم است.

اهمیت: اهمیت این موضوع به خاطر صادرکننده آن - مقام معظم رهبری - است. بر اساس اصل ۱۱۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، رهبری وظیفه تعیین سیاست‌گذاری‌ها کلی نظام را بر عهده دارد. بیانیه گام دوم در واقع طرحی کلان برای راهبردها و سیاست‌های پیشروی جمهوری اسلامی برای آینده انقلاب است. **ضرورت:** عدم اهتمام به نگاهی علمی، کلان و راهبردی به آینده انقلاب می‌تواند منتهی به ائتلاف سرمایه‌های ملی و نقض اهداف اصلی انقلاب شود.

سؤال‌ها: پرسش اصلی پژوهش حاضر این است که: راهبردهای پیشروی جامعه ایران در آستانه چهل سالگی انقلاب اسلامی بر اساس بیانیه گام دوم چیست؟ لازمه پاسخ به این سؤال اصلی، یافتن پاسخی برای سؤال‌های فرعی است: قوت‌ها و ضعف‌های انقلاب اسلامی بر اساس بیانیه گام دوم کدامند؟ فرصت‌ها و تهدیدهای انقلاب اسلامی بر اساس بیانیه گام دوم کدامند؟ بر اساس این واقعیت‌ها و ظرفیت‌ها چه راهبردهای برای رسیدن به اهداف پیشنهاد می‌شود؟

اهداف: ارائه راهبردهای عملیاتی به تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیران در راستای تحقق آرمان‌های عالی انقلاب اسلامی، هدف اصلی نوشتاری حاضر است. در همین ارتباط تقویت رویکرد آینده پژوهانه در حوزه مطالعات انقلاب اسلامی، و ترویج گفت‌وگو مقام معظم رهبری در موضوع؛ از جمله اهداف فرعی پژوهش حاضر به شمار می‌آید.

۱. پیشینه تحقیق

نظر به اینکه از انتشار بیانیه گام، زمان زیادی سپری نشده، تاکنون آثار معدودی در این رابطه منتشر شده است. این پژوهش‌ها را می‌توان را در دو حیطه اصلی دسته‌بندی کرد:

۱-۱. آثاری که بیانیه گام دوم را به صورت عام مورد بررسی قرار داده‌اند

اخوان (۱۳۹۸) به شرح و تبیین بیانیه رهبر معظم انقلاب اسلامی ناظر بر سرفصل‌هایی چون چهل سالگی انقلاب، برکات انقلاب، وضعیت انقلاب در چهل سالگی و توصیه‌هایی برای آینده انقلاب با شیوه توصیفی و تحلیلی پرداخته است. غمامی (۱۳۹۷) در مقاله‌ای بر این نکته تأکید دارد که بیانیه گام دوم به مثابه سند بالادستی بر اسناد دیگر من جمله الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت حاکم بوده و هرگونه بازنگری در سیاست‌های کلی نظام منوط به لحاظ کردن ملزومات بیانیه است. فضائلی (۱۳۹۷) بر این نکته تأکید دارد که اهمیت بیانیه بخاطر مرجع صدور، مقطع صدور، مخاطبان و محتوا و مضامین راهبردی آن است.

۲-۱. آثاری که مسئله‌ای خاص در بیانیه گام دوم را مورد مطالعه قرار داده‌اند

امینی سابق و ردایی (۱۳۹۸) با روش کیفی، مبادرت به طراحی مسئولیت اجتماعی جوانان با رویکرد انقلابی در قبال اهداف انقلاب اسلامی نموده‌اند. نوری اصل (۱۳۹۸) تلاش کرده سیاست خارجی ایران را بر اساس بیانیه گام دوم تحلیل نماید. او از یک سو عملکرد چهل ساله انقلاب اسلامی در بعد استقلال و عزت ملی بررسی کرده و از سوی دیگر لزوم آینده‌نگری و ضرورت توجه به استقلال و عزت ملی در گام دوم انقلاب را مورد توجه قرار داده است. بلوچیان (۱۳۹۸) در پایان‌نامه‌اش، شاخصه‌هایی چون نفوذناپذیری، سلامت سیاسی اقتصادی، ثبات قدم، اهتمام جدی بر امر جوانان، و سیاست خارجی مستقل را از نشانگان دولت انقلابی کارآمد برمی‌شمارد. پژوهش حاضر از آن حیث که روش تحلیل محتوا را به کار گرفته و اقدام به تحلیل موضوع - تا توصیف صرف دیدگاه‌های مقام معظم رهبری - نموده است؛ از پژوهش‌های پیشین متمایز می‌گردد.

۲. مبانی مفهومی و نظری

۱-۲. راهبرد

راهبرد در واقع تعیین اهداف بلندمدت و اساسی یک نهاد همراه با اتخاذ تدابیر و اقدام جهت تخصیص منابع برای رسیدن به آن اهداف می‌باشد. این تعریف بر تعیین اهداف و تخصیص منابع تأکید دارد (Nickols, 2008, p. 2).

۲-۲. قوت‌ها^۱

منظور از قوت، جنبه‌ها یا ویژگی‌های مثبت یک سیستم می‌باشند. در واقع نقاط قوت؛ منابع طبیعی، مهارت یا مزیت‌هایی است که یک دولت نسبت به رقبا و نیازهای آنها از آن بهره‌مند و برای دست یازیدن به اهداف خود به آنها تکیه دارد (SWOT Analysis; Raising Capacity of Your Organization, 2012).

۳-۲. ضعف‌ها^۲

ضعف، ویژگی‌های منفی و کاستی‌هایی است که سیستم را در معرض شرایط نامساعد نسبت به دیگران قرار می‌دهد.

۴-۲. فرصت^۳

فرصت عبارت است از چشم‌انداز مثبتی که می‌تواند عملکرد نهاد یا سازمان را در زمینه مورد مطالعه بهبود بخشد. در سطح کلان، فرصت وضعیتی است که به دولت‌ها این امکان را می‌دهد که با برنامه‌ریزی دقیق، اهداف خود را تأمین و تهدیدها را دفع نمایند (بهروزی لک و قربانی، ۱۳۹۳، ص. ۶۵).

۵-۲. تهدیدها^۴

تهدید، عوامل منفی و نامطلوب محیطی است که می‌تواند مشکلاتی را برای روند پیش روی اقدام در سازمان، نهاد یا واحد سیاسی مورد مطالعه ایجاد کند (پیرس و رابینسون، ۱۳۸۹، صص. ۳۰۷-۳۰۹).

۳. روش شناسی

پژوهش حاضر کاربردی و رویکرد محقق توصیفی - تحلیلی می‌باشد. روش انجام پژوهش، تحلیل محتوای کیفی از نوع رویکرد استقرائی و تحلیل داده‌ها بر مبنای مدل سوات انجام می‌گیرد. دلیل انتخاب روش تحلیل محتوا کیفی این است که امکان شناخت، فهم و طبقه‌بندی داده‌های متنی را میسر می‌نماید (ایمانی، ۱۳۹۰، ص. ۳۷). روش تحلیل محتوای کیفی، طی سه مرحله و شش گام انجام می‌شود (مؤمنی راد و همکاران، ۱۳۹۲، ص. ۱۹۹).

نمودار شماره (۱): مراحل سه‌گانه تحلیل محتوای کیفی

آمادگی	<ul style="list-style-type: none">یک. مشخص کردن مسئله پژوهشدو. تدوین سؤال‌ها
سازماندهی	<ul style="list-style-type: none">سه. تعریف متغیرهاچهار. انتخاب نمونه‌گیری و واحد تحلیل
گزارش	<ul style="list-style-type: none">پنج. کدگذاری و مقوله‌بندیشش. تحلیل و گزارش نتایج

(طراحی توسط نویسندگان)

برای گردآوری و تحلیل داده‌ها نیز از الگوی تحلیل سوات^۵ استفاده شده است. الگوی تحلیل سوات ابزاری مهم، جهت شناسایی تهدیدها و فرصت‌های محیط خارجی یک سیستم و نیز شناخت ضعف‌ها و قوت‌های داخلی آن، برای سنجش وضعیت و برنامه‌ریزی راهبردها جهت هدایت و کنترل آن سیستم است (Kangas, et al., 2003). در مدل سوات پس از تعیین کردن هر یک از عوامل قوت، ضعف، فرصت، تهدید و تجزیه و تحلیل نمودن آنها راهبردهایی قابل استخراج است. بنابراین همواره این ماتریس چهار دسته راهبرد را پیش روی ما قرار می‌دهد:

جدول شماره (۱): استراتژی‌های SWOT

ضعف‌های داخلی (Weakness)	قوت‌های داخلی (Strengthen)	محیط درونی و بیرونی
استراتژی ضعف - فرصت WO	استراتژی قوت - فرصت SO	فرصت‌های بیرونی (Opportunity)
استراتژی ضعف - تهدید WT	استراتژی قوت - تهدید ST	تهدیدهای بیرونی (Threat)

۴. تحلیل یافته‌ها

۴-۱. یافته‌های توصیفی

نتایج حاصل از تحلیل محتوای بیانیه گام دوم، بیانگر این نکته است که انقلاب اسلامی برای رسیدن به هدف غائی خود - تمدن نوین اسلامی - قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهایی پیش‌رو دارد. شناسایی محورهای مذکور در قالب جداول زیر قابل پیگیری است:

الف. قوت‌ها

بر اساس بیانیه گام دوم، قوت‌های گفتمان انقلاب اسلامی در شش محور (هویتی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی، علمی و فناوری، نظامی و ظرفیتی) می‌توان احصاء نمود.

جدول شماره (۲): کدگذاری نقاط قوت داخلی انقلاب اسلامی بر اساس بیانیه گام دوم

شناسه	فراوانی	مدارک مضامین بیانیه گام دوم	مقوله اصلی	مقوله فرعی
S1	۹	۱. انقلاب ایران بزرگترین و مردمی‌ترین انقلاب عصر جدید ۲. همروی دین و دنیا در گفتمان انقلاب اسلامی ۳. ترکیب جمهوریت و اسلامیت با هدایت الهی و اندیشه بزرگ امام خمینی ۴. شعارهای فرازمانی انقلاب اسلامی در گستره جهانی ۵. مطابقت آرمان‌های انقلاب (آزادی، اخلاق، معنویت، استقلال، عزت، عقلانیت) با فطرت بشری ۶. اتکاء به ظرفیت‌ها و توانایی‌های داخلی ۷. توفیق انقلاب در طی کردن نسبی فاصله میان واقعیت‌ها و آرمان‌های انقلاب	قوت‌های داخلی انقلاب اسلامی (۵)	دین و دنیا

شناسه	فراوانی	مدارک مضامین بیانیه گام دوم	مقوله	مقوله
			فرعی	اصلی
		۸. عدم تحجر در مقابل پدیده‌های نوظهور انعطاف و آمادگی انقلاب برای تصحیح خطاها		
S2	۱۳	۱. تبدیل شدن سلطنت استبدادی به مردم‌سالاری در ایران ۲. وارد شدن عنصر اراده ملی در کانون مدیریت کشور ۳. وجود استقلال و آزادی در ایران اسلامی ۴. ناکامی سلطه‌گران در به چالش کشیدن انقلاب اسلامی ۵. تأثیرگذاری اساسی در منطقه و داریودن منطق قوی در مسائل جهانی ۶. به اوج رسیدن مشارکت مردمی در (انتخابات، فتنه داخلی، استکبارستیزی) در دوره پسا انقلاب ۷. ارتقا بینش سیاسی مردم در فهم و تحلیل مسائل بین‌المللی (جنایات غرب، فلسطین، جنگ افزاری و...) ۸. اهتمام به مرزبندی با رقیبان و دشمنان ۹. دفاع از مظلومان و مستضعفان ۱۰. ایستادگی ملت در برابر سلطه مجدد ابرقدرت‌ها بر ایران ۱۱. رویش‌ها انقلابی فراتر از ریزش‌های آن ۱۲. مسئولان خدمت‌گذار بیشتر از مسئولان خائن و فاسد مدیریت جهادی الهام گرفته از ایمان اسلامی و اعتقاد به اصل ما می‌توانیم	قوانین سیاسی انقلاب اسلامی	
S3	۹	۱. استقرار نسبی عدالت در تقسیم امکانات کشور ۲. توفیق ج.ا. ایران در توزیع منابع ثروت و خدمت در سایر مناطق کشور ۳. قدرت ایمان و انگیزه دینی ملت ۴. تقویت عیار معنویت و اخلاق در فضای عمومی جامعه ۵. وجود تجربه معنوی و ایثار در میدان دفاع مقدس برای جوانان ۶. حضور جوانان در اعتکاف و اردوهای جهادی ۷. افزایش ظرفیت معنوی ملت (نماز، حج، روزه، و...) ۸. تقویت بنیه معنوی و اخلاقی جامعه به واسطه حکومت دینی حضور مشتاقانه مردم در خدمت‌رسانی (حوادث طبیعی و کمبودهای اجتماعی)	قوانین فرهنگی اجتماعی	

شناسه	فراوانی	مدارک مضامین بیانیه گام دوم	مقوله	مقوله
			فرعی	اصلی
S4	۳	<p>۱. عدم جنگ‌طلبی انقلاب اسلامی</p> <p>۲. دفاع قدرتمندانه در تعدی نظامی با دشمنان (صدام)</p> <p>پیشرفت‌های علمی در صنعت دفاعی</p>	فناوری نظامی	
S5	۳	<p>۱. پیشرویی در شتاب علمی (دانش‌ها و فناوری‌های مهم از قبیل هسته‌ای، سلول‌های بنیادی، نانو، هوافضا و امثال آن)</p> <p>۲. برجستگی محسوس در رشته‌های گوناگون مهندسی از جمله در صنایع دفاعی و همچنین درخشش در رشته‌های مهم و حساس پزشکی</p> <p>۳. بالاتر بودن استعداد علمی و تحقیقاتی ایرانیان از متوسط جهانی میلیون‌ها</p>	فناوری‌های علمی	
S6	۳۱	<p>۱. نزدیک کردن انقلاب به ایجاد تمدن نوین اسلامی و طلوع خورشید ولایت عظمی</p> <p>۲. زیرساخت‌های حیاتی، اقتصادی و عمرانی در کشور</p> <p>۳. مدیریت جهادی و اعتقاد به اصل ما می‌توانیم</p> <p>۴. ظرفیت‌های طبیعی و انسانی کم‌نظیر کشور</p> <p>۵. موج جمعیت جوان زیر ۴۰ ساله</p> <p>۶. جمعیت ۱۴ میلیونی جوانان دارای تحصیلات عالی</p> <p>۷. نیروی انسانی مستعد و کارآمد با زیربنای عمیق و اصیل ایمانی و دینی</p> <p>۸. رتبه اول ایران در جهان از نظر ظرفیت‌های استفاده نشده طبیعی و انسانی</p> <p>۹. ۷ درصد ذخایر معدنی جهان در اختیار جمعیت یک درصدی ایرانیان (از کل جمعیت جهان)</p> <p>۱۰. سواحل دریایی طولانی</p> <p>۱۱. حاصلخیزی زمین با محصولات متنوع کشاورزی و باغی</p> <p>۱۲. بازار بزرگ ملی</p> <p>۱۳. حراست کارآزموده و پرانگیزه جوانان از انقلاب</p> <p>۱۴. نزدیک کردن انقلاب به ایجاد تمدن نوین اسلامی و طلوع خورشید ولایت عظمی</p> <p>۱۵. اتکاء به توانایی داخلی</p> <p>۱۶. مسئولیت‌پذیری جوانان به منظور تحقق الگوی کامل نظام پیشرفته اسلامی در ایران</p>	ظرفیت‌های طبیعی (منابع انسانی، طبیعی و زیرساختی)	

شناسه	فراوانی	مدارک مضامین بیانیه گام دوم	مقوله	مقوله
			فرعی	اصلی
		۱۷. گسترده‌گی جوانان محقق و اندیشمند در عرصه های علمی، فرهنگی و صنعتی ۱۸. انگیزه‌های جهادی میان جوانان ۱۹. جمعیت جوان کارآمد ۲۰. منابع عظیم زیرزمینی ۲۱. موقعیت استثنائی جغرافیایی میان شرق و غرب و شمال و جنوب ۲۲. بازار بزرگ ملی ۲۳. بازار بزرگ منطقه‌ای با داشتن ۱۵ همسایه با ۶۰۰ میلیون جمعیت ۲۴. هزاران شرکت دانش‌بنیان ۲۵. هزاران طرح زیرساختی و ضروری برای کشور در حوزه‌های عمران و حمل‌ونقل و صنعت و نیرو و معدن و سلامت و کشاورزی و آب و غیره ۲۶. ده‌ها طرح بزرگ از قبیل چرخه سوخت هسته‌ای، سلول‌های بنیادی، فناوری نانو، زیست‌فناوری و غیره با رتبه‌های نخستین در کل جهان ۲۷. شصت برابر شدن صادرات غیرنفتی ۲۸. نزدیک به ده برابر شدن واحدهای صنعتی ۲۹. ده‌ها برابر شدن صنایع از نظر کیفی ۳۰. تبدیل صنعت مونتاژ به فناوری بومی ۳۱. سرآمدی در گسترش خدمات اجتماعی		

در بعد قوت‌ها، محور قوت‌های «هویتی» انقلاب اسلامی بر سایر محورهای سیاسی، فرهنگی و اجتماعی، علمی و فناوری، نظامی و ظرفیتی سایه‌افکنده و به عبارتی ضامن حفظ بقاء و تداوم انقلاب اسلامی است. به گونه‌ای که صیانت از آن لازم و ضروری و چنانچه در هدف‌گذاری، جهت‌گیری و انتخاب منابع و ابزار عدولی صورت گیرد در واقع نقض غرض انقلاب خواهد بود. بعد هویتی انقلاب، معنابخش و تمایزدهنده انقلاب اسلامی از سایر انقلاب‌های بزرگ جهان می‌باشد.

ب. ضعف‌ها

براساس بیانیه گام دوم، ضعف‌های گفتمان انقلاب اسلامی در چهار محور (هویتی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی) قابل احصاء هستند.

جدول شماره (۳): کدگذاری نقاط ضعف داخلی انقلاب اسلامی بر اساس بیانیه گام دوم

شناسه	فراوانی	مدارک مضامین بیانیه گام دوم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
W 1	۳	۱. رویکردی برخی از مسئولان از ارزش‌های دینی و انقلابی ۲. بی‌توجهی به آرمان‌ها و شعارهای انقلاب در برهه‌هایی از تاریخ ۴۰ ساله ۳. زیان‌های جبران‌ناپذیر اخلاقی، اقتصادی، دینی و سیاسی سبک زندگی غربی به ملت ایران	ضعف‌های هویتی	۵۳
W 2	۱	۱. وسوسه مال، مقام و ریاست در برخی از مسئولان	ضعف‌های سیاسی	
W 3	۳	۱. عدم تحقق کامل عدالت در کشور ۲. بیکاری جوانان ۳. فقر درآمدی طبقه ضعیف	ضعف‌های اجتماعی	
W 4	۹	۱. عملکرد ضعیف مسئولان در امر اقتصادی ۲. عیوب ساختاری و ضعف‌های مدیریتی در امر اقتصاد ۳. وابستگی اقتصادی به نفت ۴. دولتی بودن بخش‌های اقتصادی ۵. نگاه اقتصادی به خارج و عدم توجه به ظرفیت‌های داخلی ۶. بودجه‌بندی معیوب و نامتوازن ۷. عدم ثبات سیاست‌های اجرایی اقتصاد ۸. هزینه‌های زائد و مسرفانه اقتصادی ۹. عدم رعایت اولویت‌های اقتصادی	ضعف‌های اقتصادی	
W 5	۲	۱. عدم استفاده از ظرفیت‌ها بسیار به خاطر غفلت برخی از مسئولان ۲. استفاده اندک از ظرفیت نیروی انسانی کشور	ضعف‌های ظرفیتی	

در بعد ضعف‌ها، ضعف‌های هویتی انقلاب اسلامی ناشی از پذیرش سبک زندگی غربی در زیست جهان (بافت‌هایی از) جامعه ایرانی در ابعاد فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی می‌باشد. ضعف‌های هویتی مبنایی‌ترین ضعف انقلاب می‌باشد. نظر به اینکه

انقلاب اسلامی بر پایه شعارهای فطری بشری قوام یافته است می‌توان با نهادینه‌کردن ایمان دینی و سبک زندگی اسلامی ایرانی، دیگران را مصون کرد.

پ. فرصت‌ها

براساس بیانیه گام دوم، می‌توان فرصت‌های گفتمان انقلاب اسلامی در محیط خارج را در دو محور فرصت‌های (هویتی و سیاسی) احصاء کرد.

جدول شماره (۴): کدگذاری نقاط فرصت بیرونی انقلاب اسلامی بر اساس بیانیه گام دوم

شناسه	فراوانی	مدارک مضامین بیانیه گام دوم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
O1	۵	۱. بازتاب انقلاب در سراسر جهان سلطه ۲. تحرک جدید نهضت بیداری اسلامی بر اساس الگوی مقاومت در برابر سلطه آمریکا و صهیونیسم ۳. تکریم دنیا در بسیاری از عرصه‌ها به جوانان ایرانی ۴. سقوط اخلاقی روزافزون غرب ۵. اعتراف به ناتوانی قدرت‌های جهانی از ایران اسلامی در چهل سالگی انقلاب	فرصت‌های فرهنگی	فرصت‌های بیرونی انقلاب اسلامی (O)
O2	۷	۱. نابودی ابرقدرت شرق و زوال ابرقدرت غرب در تقابل با انقلاب اسلامی ۲. عزتمندی ایران در عرصه جهانی و منطقه‌ای به خاطر دفاع از مظلومان جهان ۳. تقابل اسلام و استکبار به مثابه پدیده برجسته جهان معاصر ۴. نگاه امیدوارانه ملت‌های مظلوم و آزادی خواه به انقلاب اسلامی ۵. شکست سیاست‌های آمریکا در منطقه غرب آسیا و همکاران خائن در منطقه ۶. گسترش حضور قدرتمندانه سیاسی جمهوری اسلامی در غرب آسیا ۷. شکست پی در پی غرب در عرصه عملیاتی از محور مقاومت با رهبری ایران	فرصت‌های سیاسی	

در بعد فرصت‌ها بیانیه گام دوم این نکته را گوشزد می‌کند که اساساً حرکت انقلاب چنانچه در مسیر حقیقی خود باشد فرجامی جزء فراهم ساختن فرصت نداشته و هر

فرصتی مقدمه فرصتی دیگر خواهد بود. تجربه چهل سالگی انقلاب دلیلی بر این مدعاست. استفاده حداکثری از فرصت‌های پیشرو منوط به عقلانیت، مقاومت، اتکاء به ظرفیت‌های معنوی و مادی داخلی و حرکت جهادی با محوریت جوانان می‌باشد.

ت. تهدیدها

بر اساس بیانیه گام دوم، می‌توان تهدیدهای گفتمان انقلاب اسلامی را در سه محور تهدیدهای (هویتی، سیاسی و علمی) احصاء نمود.

جدول شماره (۵): کدگذاری نقاط تهدید بیرونی انقلاب اسلامی بر اساس بیانیه گام دوم

شناسه	فراوانی	مدارک مضامین بیانیه گام دوم	مقوله فرعی	مقوله اصلی
T 1	۷	<ol style="list-style-type: none"> ۱. انگیزه قوی دشمنان انقلاب برای تحریف و دروغ‌پردازی در مورد وقایع و دستاوردهای گذشته و حال انقلاب ۲. تلاش غرب در ترویج سبک زندگی غربی ۳. تهاجم فرهنگی و معنوی دشمنان به جوانان، نوجوانان و حتی نونهالان ۴. تکثر رهزنان فکر، عقیده و آگاهی ۵. تلاش‌های روزافزون غرب برای فساد جوانان ۶. تحریف اخبار دروغ و کوچک‌نمایی و بزرگ‌نمایی دشمنان ۷. توطئه‌واژگونه‌نمایی و پنهان‌سازی دشمنان در امر عدالت اجتماعی 	تهدیدهای هویتی	تهدیدهای بیرونی انقلاب اسلامی (T)
T 2	۵	<ol style="list-style-type: none"> ۱. نگاه کینه‌خواهانه و بدخواهانه رژیم‌های زورگو و قلدر ۲. تقابل ایران با استکبار (آمریکا) ۳. دشمنی‌های سرسختانه با انقلاب اسلامی ۴. پیشنهادهای فریبانه، خدعه‌گرایانه و دروغ‌نظام سلطه ۵. القاء رویگردانی از سیاست استکبارستیزی به تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیران و همچنین افکار عمومی داخلی از جانب کانون‌های فکر و توطئه‌خارجی جهت حل مشکلات اقتصادی 	تهدیدهای سیاسی	
T3	۱	<ol style="list-style-type: none"> ۱. عقب بودن علمی کشور از قله‌های دانش جهانی (علی‌رغم پیشرفت‌های چشمگیر علمی) 	تهدیدهای علمی	

در بعد تهدیدها، تجربه چهل سالگی انقلاب حاکی از انگیزه قوی دشمن بر ایجاد موانع در مسیر حرکت انقلاب اسلامی است که نباید از آن غافل شد. تهدیدها غالباً به فرصت بدیل گشته و دشمنان گرچه ایجادکننده تهدید بوده‌اند اما در این رویارویی شکست خورده‌اند.

۴-۲. یافته‌های تحلیلی

در مجموع بر اساس بیانیه گام دوم این نکته قابل درک است که ابعاد قوت‌ها و فرصت‌های پیشروی انقلاب اسلامی در مقایسه با ابعاد ضعف‌ها و تهدیدهای آن، وزین‌تر است. این امر بیانگر این است که عملکرد گفتمان انقلاب اسلامی در بیشینه کردن منافع جامعه ایران و امت اسلامی سر جمع قابل قبول است. با این حال، آنچه که از مضامین بیانیه گام دوم همچنین برداشت می‌شود این است که مقام معظم رهبری بر اتکاء به توانمندسازی و توانمندی داخلی به جای چشم‌داشت از بیگانگان، تأکید دارد. از اینرو، ایجاباً بر استفاده حداکثری از قوت‌های داخلی برای حل مسائل کلان جامعه ایران نظر دارند. و سلباً بر کمینه‌کردن ضعف‌های داخلی با اتکاء به ایمان دینی، نیروی جوانان و مدیریت جهادی تأکید دارد. شاید به همین دلیل باشد که متن بیانیه گام دوم با یک نگاه کلان‌نگر و واقع‌گرایانه پیام «درون‌گروی و برون‌نگری» را نوید می‌دهد. امری که می‌تواند کارآمدی گفتمان انقلاب اسلامی را با ساختن «ایرانی اسلامی و پیشرفته» در مقایسه با تجربه‌های غربی در معرض داوری و ارزیابی افکار عمومی قرار دهد. تحلیل فراوانی مضامین بیانیه گام دوم نیز موید این مدعاست.

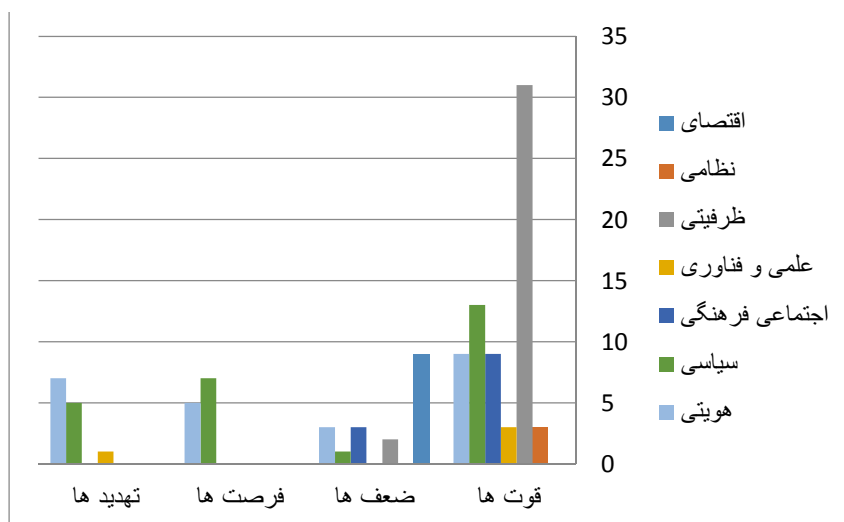
جدول شماره (۶): فراوانی مضامین بیانیه گام دوم

مقوله‌ها	هویتی	سیاسی	اجتماعی	علمی	ظرفیتی	نظامی	اقتصادی
قوت‌های داخلی	۹	۱۳	۹	۳	۳۱	۳	
ضعف‌های داخلی	۳	۱	۳		۲		۹
فرصت‌های بیرونی	۵	۷					
تهدیدهای بیرونی	۷	۵		۱			

(نتایج تحقیق)

نکته قابل توجه آنکه انقلاب اسلامی در بعد امنیتی و نظامی هیچ ضعف یا تهدید (بالفعلی) در شرایط کنونی ندارد اما از لحاظ اقتصادی به شدت آسیب‌پذیر است. حسب بیانیه گام دوم، تمرکز ضعف‌ها بر مقوله اقتصادی بوده و البته فائق آمدن بر مسئله اقتصاد در گفتمان انقلاب اسلامی با تمرکز بر قوت‌ها و بالاحص قوت‌های ظرفیتی ممکن خواهد بود. نگاهی ماهوی به مضامین فرصت‌ها و فراوانی آن می‌تواند این پیام را در پی داشته باشد که ابعاد جهانی انقلاب اسلامی بیشتر در سطح هویتی و سیاسی حضور و نمود یافته و بدین دلیل است که بیشترین تهدیدهای انقلاب از سوی دشمنان، تهدیدهای هویتی و سیاسی می‌باشد.

نمودار شماره (۲): وضعیت قوت‌ها و ضعف‌های داخلی، فرصت‌ها و تهدیدهای بیرونی انقلاب اسلامی

(نتایج تحقیق)

نگاهی واقع‌گرایانه به توفیقات انقلاب اسلامی در چهل سالگی بر حرکت رو به جلو انقلاب صحنه می‌گذارد. اتکاء به داده‌های تجربی در این چهل سال، سنجش عقلانی و تطابق و حیانی بر این باور صحنه می‌گذارد: «اگر نبود قدرت عظیم ایمان و انگیزه این ملت و رهبری آسمانی و تأییدشده امام عظیم‌الشأن ما، تاب آوردن در برابر آن همه خصومت و شقاوت و توطئه و خباثت، امکان‌پذیر نمی‌شد» (بیانیه گام دوم).

۳-۴. یافته‌های استنباطی

با استفاده از داده‌های حاصل آمده، حال می‌توان چهار حوزه اصلی برای طراحی راهبردهای انقلاب اسلامی را به شرح جدول زیر، ترسیم و معرفی نمود:

جدول شماره (۷): ماتریس استراتژی‌های پیشروی انقلاب اسلامی

محیط درونی و بیرونی	قوت‌های انقلاب اسلامی $S1+S2+S3+S4+S5+S6$	ضعف‌های انقلاب اسلامی $W1+W2+W3+W4+W5$
فرصت‌های انقلاب اسلامی $O1+O2$	استراتژی قوت - فرصت (پیشتازی)	استراتژی ضعف - فرصت (رقابتی)
تهدیدهای انقلاب اسلامی $T1+T2+T3$	استراتژی قوت - تهدید (صیانتی)	استراتژی ضعف - تهدید (مقاومتی)

(نتایج تحقیق)

۳-۴-۱. استراتژی پیشتازی (SO)

با توجه به نقاط «قوت داخلی و فرصت‌های بیرونی» انقلاب اسلامی بر اساس بیانیه گام دوم، راهبرد «پیشتازی» برای انقلاب اسلامی با محورهای زیر توصیه می‌شود:

الف. صدور مبتنی بر عقلانیت آرمان‌ها و ارزش‌های انقلاب اسلامی ($S1+O1=So1$).

ب. تقویت و حمایت از راهبرد مقاومت اسلامی در تقابل با سیاست‌های استکباری سلطه‌گرا ($S2+O2=So4$).

پ. تقویت و جانبداری از نهضت بیداری اسلامی در جهان اسلام ($S1+O1=So2$).

ت. طراحی و نهادینه کردن سبک زندگی اسلامی ($S2+O1=So3$).

ث. معرفی قابلیت‌ها و نهادینه کردن الگوی مردم‌سالاری دینی به مثابه الگوی بدیل حکمرانی در جهان معاصر ($S2+O2=So5$).

ج. حاکم کردن سیاست‌های درون‌گرا (ناظر به توانمندی و ظرفیت‌های مادی و معنوی داخلی) به جای سیاست‌های برون‌گرا (ناظر به حمایت‌های بیگانگان) بر دستگاه حکمرانی و افکار عمومی جامعه ($S1+S2+O1+O2=So4$).

در تبیین این راهبرد با مرکزیت محورهای مذکور باید چنین گفت که انقلاب اسلامی ایران یک گفتمان سیاسی و فرهنگی و فراتر از یک حادثه تاریخی و پدیده سیاسی صرف بوده و دارای ماهیتی فراملی، رهایی‌بخش، جهان‌شمول و الهام‌بخش

است، از این رو می‌تواند در بسترهای اجتماعی - سیاسی گوناگون اعم از همسو یا غیر همسو با تأکید بر حقانیت و برتری‌های خود گسترش یابد و در چارچوب سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران الهام‌بخش ملت‌های مسلمان و ستمدیده سراسر دنیا باشد (دهقانی فیروزآبادی و دادفر، ۱۳۸۸، صص. ۱۲۸ - ۱۳۰). به تعبیر رهبر انقلاب «شعارهای جهانی این انقلاب دینی ... هرگز بی‌مصرف و بی‌فایده نخواهند شد، زیرا فطرت بشر در همه عصرها با آن سرشته است. آزادی، اخلاق، معنویت، عدالت، استقلال، عزت، عقلانیت، برادری، هیچ‌یک به یک نسل و یک جامعه مربوط نیست تا در دوره‌ای بدرخشد و در دوره‌ای دیگر افول کند» (بیانیه گام دوم). از این رو می‌تواند با به خدمت گرفتن آموزه‌های وحیانی در عمل، ایرانی اسلامی و پیشرفته برای افکار عمومی ارائه داد. در این رابطه، معرفی الگوی مردم سالاری دینی از گام‌های مؤثر خواهد بود (نک: قهرمان و کشاورز، ۱۳۹۵). الگویی که به تعبیر رهبر انقلاب «یک نظام باید با هدایت الهی و اراده مردمی اداره شود و پیش رود» (بیانات، ۱۳۸۰/۸/۲۰).

در این میان، برسازي اندیشه مقاومت و در پیش گرفتن سیاست استکبارستیزی از بنیان‌های هویتی انقلاب اسلامی می‌باشد که در اصول دوم و سوم قانون اساسی و در قالب عباراتی همچون «نفی هر گونه ستمگری»، «برپایی قسط و عدل» و «نفی نظام سلطه و طرد استعمار» به آن اشاره شده است (نک: مهدوی و نادری باب اناری، ۱۳۹۰). همچنین در اصل ۱۵۴ حمایت از جنبش‌ها و نهضت‌های اسلامی بر مبنای مسئولیت مسلمانان در قبال منافع و مصالح امت به رسمیت شناخته شده است. امری که می‌تواند محرک و تقویت کننده جریان بیداری اسلامی در جهان و نویدی برای تحقق تمدن اسلامی باشد.

۴-۳-۲. استراتژی صیانتی (ST)

با توجه به نقاط «قوت داخلی و تهدیدهای بیرونی» انقلاب اسلامی بر اساس بیانیه گام دوم، راهبردهای صیانتی برای انقلاب اسلامی ناظر بر محورهای زیر توصیه می‌شود:

الف. اهتمام فکری و تقید عملی مسئولان بر شاخص‌های انقلابی‌گری در محیط داخلی و بین‌المللی ($S1+T1=ST1$).

ب. تبیین نمودن و برجسته کردن کارآمدی (هویتی، امنیتی، سیاسی، فرهنگی و علمی) نظام

جمهوری اسلامی در مقابل جنگ روانی دشمنان ($S1+S2+S3+S4+S5+S6+T2=ST2$).
پ. بصیرت‌افزایی مداوم فکری سیاسی شهروندان در مقابله با تهدیدهای و تطمیع‌های دشمنان ($S2+T2=ST3$).

ت. فعال نمودن جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی در مقابل تهاجم فرهنگی دشمنان ($S1+S3+T1=ST4$).

ث. اقناع افکار عمومی مبنی بر جنگ نرم دشمنان و بسیج منابع و امکانات در مقابل آن ($S1+S3+T1=ST4$).

در تبیین و بکارگیری راهبرد صیانتی باید بر داشته‌های هویتی انقلاب توجه و تمرکز کرد. رهبر معظم انقلاب، انقلابی بودن را در کنار مسلمانی و عمق تاریخی سه ویژگی هویتی ملت ایران می‌دانند (بیانات، ۱۳۹۶/۳/۲۳) و بارها از انقلابی‌گری به‌عنوان بنیانی برای مقابله با تهدیدات، آفات و چالش‌های انقلاب و نظام یاد کرده‌اند. ایشان شاخص‌هایی نظیر «پایبندی به مبانی و ارزش‌های اساسی انقلاب»، «هدف‌گیری آرمان‌های انقلاب و همت بلند برای رسیدن به آنها»، «پایبندی به استقلال همه‌جانبه کشور»، «تقوای دینی و سیاسی»، «شناخت و حساسیت در برابر کار و نقشه دشمن و عدم تبعیت از آن» را از جمله شاخص‌های انقلابی‌گری می‌دانند (بیانات، ۱۳۹۵/۳/۱۴).

در این میان، تهدیدات دشمنان انقلاب اسلامی غالباً با شیوه‌های عملیات روانی، جنگ نرم و تهاجم فرهنگی انجام می‌گیرد. گام اول در خنثی کردن تهدیدات دشمن، بصیرت‌افزایی در جامعه است. مقام معظم رهبری بصیرت را به مثابه قطب‌نمای حرکت صحیح در اوضاع پیچیده اجتماعی به حساب می‌آورند و هدف اصلی آن کاستن از تأثیرات مخرب دشمن در عملیات روانی، جنگ نرم دشمن و دادن قدرت تمیز حق از باطل و ابزار استوار برای کند شدن همه تیغ‌های دشمن می‌دانند (بیانات ۱۳۸۸/۷/۱۵). در گام دوم نظر به ماهیت فرهنگی انقلاب اسلامی باید تقویت جبهه فرهنگی انقلاب و نظام اسلامی در عرصه‌هایی مهم تولید علم، سبک زندگی، آموزش و پژوهش، فرهنگ عمومی، مهندسی فرهنگی مدنظر مسئولان قرار گیرد.

۴-۳-۳. استراتژی رقابتی (WO)

نظر به نقاط «ضعف داخلی و فرصت‌های بیرونی» انقلاب اسلامی بر اساس بیانیه گام

دوم، راهبرد رقابتی با مرکزیت محورهای زیر برای انقلاب اسلامی پیشنهاد می‌شود:

الف. به‌کارگیری پتانسیل‌های ایجاد شده از عمق استراتژیک جمهوری اسلامی در منطقه اسلامی و جهان به منظور همگرایی (O1+O2+W4+W5:WO1).

ب. استفاده از ظرفیت‌های اقتصاد مقاومتی به منظور فعال کردن دیپلماسی اقتصادی در جهت افزایش مبادلات اقتصادی با کشورهای همسایه و دوست (O1+O2+W4+W5:WO2).

پ. به‌کارگیری ظرفیت‌های ناشی از قدرت نرم جمهوری اسلامی در محور مقاومت و حامیان بیداری اسلامی (O1+O2+W3+W5:WO3).

در تبیین استراتژی رقابتی باید چنین گفت که انقلاب اسلامی بدلیل برخوردار بودن از فرصت‌های منحصر بفرد می‌تواند به سهولت بر ضعف‌های داخلی که مهمترین آن اقتصادی است، فائق آید. از یک‌سو، عمق استراتژیک جمهوری اسلامی فرصت‌هایی برای انقلاب اسلامی فراهم ساخته است. به باور مقام معظم رهبری «عمق سیاسی و استراتژیک نظام جمهوری اسلامی، در داخل کشورهای اسلامی است؛ از شمال آفریقا تا شرق آسیا» (بیانات، ۱۳۷۶/۱۱/۱۴). البته دیدگاه‌های علمی نیز این مدعا را تأیید می‌کنند (پورغلامی، ۱۳۹۳). علاوه بر کشورهای اسلامی، جمهوری اسلامی می‌تواند با توجه به دارا بودن دیدگاه‌های مشترک با کشورهای آمریکای لاتین در زمینه ساختار ناعادلانه نظام بین‌الملل، یکجانبه‌گرایی ابرقدرت‌ها، سیاست‌های سلطه‌ستیزانه، و ضد امپریالیستی و همچنین استقلال خواهی و عدالت‌گرایی به تعمیق عمق استراتژیک خود در این منطقه پردازد (دهقانی فیروزآبادی و زوارزاده، ۱۳۹۴، ص. ۱۶۲). سیاست‌های اقتصاد مقاومتی با محوریت اصل درونگرایی و برون‌نگری می‌تواند عاملی موثر در رفع ضعف‌های داخلی باشد. ایران از نظر ژئوپلیتیک در محل پیوند قاره‌های آسیا، اروپا و آفریقا قرار داشته و از طرفی دیگر محل اتصال مناطق آسیای میانه، قفقاز و روسیه به جنوب آسیا، شبه قاره هند، آسیای جنوب شرقی و خاورمیانه است. ایران با پانزده کشور مرز آبی و خشکی دارد و یکی از اعضای فعال جنبش عدم تعهد است که دوسوم کشورهای جهان را شامل می‌شود. با توجه به این ظرفیت‌ها ایران این پتانسیل را دارد که با آگاهی از موقعیت اقتصادی و شناخت بازارهای هدف به افزایش صادرات

کشور و حضور اقتصادی موثر آن در بازارهای خارج و نیز تسلط اقتصادی بر این بازارها کمک کند. در واقع کارویژه اصلی دیپلماسی اقتصادی شناخت این بازارهاست (سمیعی نسب، ۱۳۹۳، ص. ۱۳۸).

۴-۳-۴. استراتژی مقاومتی (WT)

با توجه به نقاط «ضعف داخلی و تهدیدهای بیرونی» انقلاب اسلامی بر اساس بیانیه گام دوم، راهبرد مقاومتی با لحاظ کردن محور زیر به منظور توانمندی انقلاب اسلامی پیشنهاد می‌شود:

الف. ضرورت توانمندسازی نظام اقتصادی کشور به منظور بهبود وضعیت معیشتی مردم و مقابله با تحریم‌های دشمنان با کاربست سیاست‌های اقتصاد مقاومتی $(W4+W5+T2=WT1)$.

در تبیین راهبرد مقاومتی باید چنین گفت که دشمنان انقلاب با آگاهی و شناخت ضعف‌های اقتصادی ایران و مشکلات معیشتی مردم، سیاست اعمال تحریم اقتصادی بر ملت ایران به منظور مجبور نمودن نظام اسلامی به تغییر رفتار را دنبال می‌کنند. اثر گذاری حداکثری تحریم‌ها زمانی کامل خواهد شد که علاوه بر اقتصاد یک کشور، سیاست آن را نیز تحت تاثیر قرار دهد (ولی‌زاده، ۱۳۹۰، ص. ۳۵۸). حداکثری بودن نقاط قوت و فرصت پیشروی انقلاب اسلامی سایر تهدیدها و ضعف‌های انقلاب را می‌پوشاند و عملاً مانع ایجاد چالش در سطح ملی، منطقه‌ای و جهانی ناشی از هم‌روی سایر ضعف‌ها داخلی با تهدیدات بیرونی خواهد شد.

نتیجه‌گیری

گذر از وضع موجود به وضع مطلوب انقلاب اسلامی، نیازمند رصد مسیر طی شده و پیشرو است. بی‌تردید رسیدن به منزل مقصود بدون جهد و تلاش، صبر و استقامت و همراهی اراده جمعی محقق نخواهد شد. با این حال شناخت قوت‌ها و ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها زمینه‌ای را فراهم می‌سازد که دولتمردان و افکار عمومی با برنامه‌ریزی دقیق و آگاهی جمعی بتوانند با هزینه‌ای کمتر، بیشترین منافع را در راستای

اهداف عالی‌ه انقلاب اسلامی - تمدن نوین اسلامی - محقق سازند. در این مقاله تلاش شد با تبیین و تحلیل بیانیه‌گام دوم انقلاب به این مهم پرداخته شود. نکته قابل توجه آنکه براساس بیانیه گام دوم قوت‌ها و فرصت‌های انقلاب اسلامی بیشتر از ضعف‌ها و تهدیدهای آن می باشد. از این رو تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری برای بیشینه کردن منافع و کمینه کردن آسیب‌ها باید مدنظر دولتمردان قرار گیرد. کلیت راهبردهای مستخرج از این بیانیه در جدول ذیل قابل مشاهده است:

جدول شماره (۷): استراتژی‌های برآمده از بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

استراتژی پیشسازی SO		استراتژی رقابتی WO
<p>یک. صدور مبتنی بر عقلانیت آرمان‌ها و ارزش‌های انقلاب اسلامی (SO1)</p> <p>دو. تقویت و حمایت از راهبرد مقاومت اسلامی در تقابل با سیاست‌های استکباری و سلطه‌گرانه (SO2)</p> <p>سه. تقویت و جانبداری از نهضت بیداری اسلامی در جهان اسلام (SO3)</p> <p>چهار. طراحی و نهادینه کردن سبک زندگی اسلامی (SO4)</p> <p>پنج. معرفی قابلیت‌ها و نهادینه کردن الگوی مردم‌سالاری دینی به مثابه الگوی بدیل حکمرانی در جهان معاصر (SO5)</p> <p>شش. حاکم کردن سیاست‌های درون‌گرا (ناظر به توانمندی و ظرفیت‌های مادی و معنوی داخلی) به‌جای سیاست‌های برون‌گرا (ناظر به حمایت‌های بیگانگان) بر دستگاه حکمرانی و افکار عمومی جامعه (SO6)</p>		<p>یک. به‌کارگیری پتانسیل‌های ایجاد شده از عمق استراتژیک جمهوری اسلامی در جهان اسلام و آمریکای لاتین به منظور همگرایی (WO1)</p> <p>دو. استفاده از ظرفیت‌های سیاست‌های اقتصاد مقاومتی به منظور فعال کردن دیپلماسی اقتصادی در جهت افزایش مبادلات اقتصادی با کشورهای همسایه و دوست (WO2)</p> <p>سه. به‌کارگیری ظرفیت‌های ناشی از قدرت نرم جمهوری اسلامی در محور مقاومت و حامیان بیداری اسلامی</p>

<p>یک. ضرورت توانمندسازی نظام اقتصادی کشور به منظور بهبود وضعیت معیشتی مردم و مقابله با تحریم‌های دشمنان با کاربست سیاست‌های اقتصاد مقاومتی (WT1)</p>	<p>استراتژی مقاومتی WT</p>	<p>یک. اهتمام فکری و تقیّد عملی مسئولان بر شاخص‌های انقلابی‌گری در محیط داخلی و بین‌المللی (ST1) دو. تبیین نمودن و برجسته کردن کارآمدی (هویتی، امنیتی، سیاسی، فرهنگی و علمی) نظام جمهوری اسلامی در مقابل جنگ روانی دشمنان (ST2) سه. بصیرت‌افزایی مداوم فکری سیاسی شهروندان در مقابله با تهدیدهای و تطمیع‌های دشمنان (ST3) چهار. فعال نمودن جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی در مقابل تهاجم فرهنگی دشمنان (ST4) پنج. اقناع افکار عمومی مبنی بر جنگ نرم دشمنان و بسیج منابع و امکانات در مقابل آن (ST4)</p>	<p>استراتژی صیانتی ST</p>
---	----------------------------	--	---------------------------

(نتایج تحقیق)

1. Strengths
2. Weakneaes
3. Opportunities
4. Threats
5. SWOT

کتابنامه

- مجموعه بیانات مقام معظم رهبری به آدرس: <http://farsi.khamenei.ir>
- اخوان، محمدجواد (۱۳۸۹). «انقلاب در گام دوم»، ماهنامه برهان اندیشه و گفتمان انقلاب اسلامی. ۴(۲۱)، ۳۸-۳۰.
- بلوچیان، امیرحسین (۱۳۹۸). «تبیین ویژگی‌های اصیل یک دولت انقلابی کارآمد از دیدگاه بیانیه گام دوم انقلاب». (پایان‌نامه کارشناسی ارشد منتشر نشده)، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرضا، ایران.
- بهروزی رک، غلامرضا و قربانی، فاطمه (۱۳۹۳). «فرصت‌ها و چالش‌های جهانی شدن بر هویت نسل سوم انقلاب اسلامی و راه‌کارهای مقابله با آن براساس روش تحلیل SWOT»، سیاست اسلامی. ۲(۶): ۸۶-۶۱.
- پورغلامی، محمد (۱۳۹۳). «هراس غرب از عمق استراتژیک ایران»، به آدرس: farsi.khamenei.ir/others-note?id=27938.13937/28
- دهقانی فیروزآبادی، جلال و دادفر، فیروزه (۱۳۸۸). «الگوی صدور انقلاب در سیاست خارجی دولت نهم»، دانش سیاسی. ۵(۱۰)، ۱۵۰-۱۲۳.
- دهقانی فیروزآبادی، سیدجلال و زوارزاده، غلامعلی (۱۳۹۴). «سیاست خارجی ایران در آمریکای لاتین با تأکید بر کشورهای آلبا و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران»، آفاق امنیت. ۸(۲۷)، ۱۵۵-۱۸۰.
- سمیعی‌نسب، مصطفی (۱۳۹۳). «دیپلماسی اقتصادی: راهبرد مقابله با تحریم‌های اقتصادی در منظومه اقتصاد مقاومتی»، آفاق امنیت. ۷(۲۵)، ۱۴۷-۱۱۵.
- غمامی، سیدمحمد مهدی (۱۳۹۷). «نسبت سنجی الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت و بیانیه گام دوم انقلاب»، کیهان فرهنگی. ۳۵(۳۸۶)، ۶۸.
- فضائلی، مهدی (۱۳۹۷). «چرا بیانیه گام دوم انقلاب مهم است؟»، نامه شورا. ۹(۱۲۷)، ۳۷.
- قهرمان، میثم و کشاورز، هادی (۱۳۹۵). «تحلیل محتوای کیفی الگوی نظام سیاسی در کتاب ولایت فقیه امام خمینی»، دو فصلنامه علمی دانش سیاسی. ۱۲(۲)، ۱۶۲-۱۳۹.
- مهدوی، اصغرآقا و نادری باب اناری، مهدی (۱۳۹۰). «کاربرد قدرت نرم از ناحیه استکبار؛

- رویکردی قرآنی»، دو فصلنامه علمی دانش سیاسی. ۱۴)۷، ۲۰۴-۱۶۷.
- مؤمنی راد، اکبر (۱۳۹۲). «تحلیل محتوای کیفی در آیین پژوهش: ماهیت، مراحل و اعتبار نتایج»، فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی. ۱۴)۴، ۲۲۲-۱۸۷.
- نوری اصل، احد (۱۳۹۸). «استقلال و عزت ملی؛ پایه‌های سیاست خارجی ایران (تحلیلی بر بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی)»، ماهنامه صف. ۳۹(۴۵۸)، ۱۳-۱۲.
- ولی‌زاده، اکبر (۱۳۹۰). «رهیافت‌ها و نظریه‌های کارایی تحریم‌ها در اقتصاد سیاسی بین‌المللی»، فصلنامه سیاست. ۴۱(۱)، ۳۶۵-۳۴۹.

Kangas, J.; Kurttila, M.; Kajanus, M. and Kangas, A. (2003). "Evaluating the management strategies of a forestland estate-the S-O-S approach", *Journal of Environmental Management*. 69(4), 349-358.

Strategy, Strategic Management, Strategic Planing and Strategic Thinking.
https://www.researchgate.net/publication/242698739_STRATEGY_STRATEGIC_MANAGEMENT_STRATEGIC_PLANNING_AND_STRATEGIC_THINKING.

SWOT Analysis; Raising Capacity of Your Organization *Huamin Research Center*, School of Social Work, Rutgers University China Philanthropy Research Institute, Beijing Normal University Huamin Philanthropy Brochure Series-2 September 2012.

